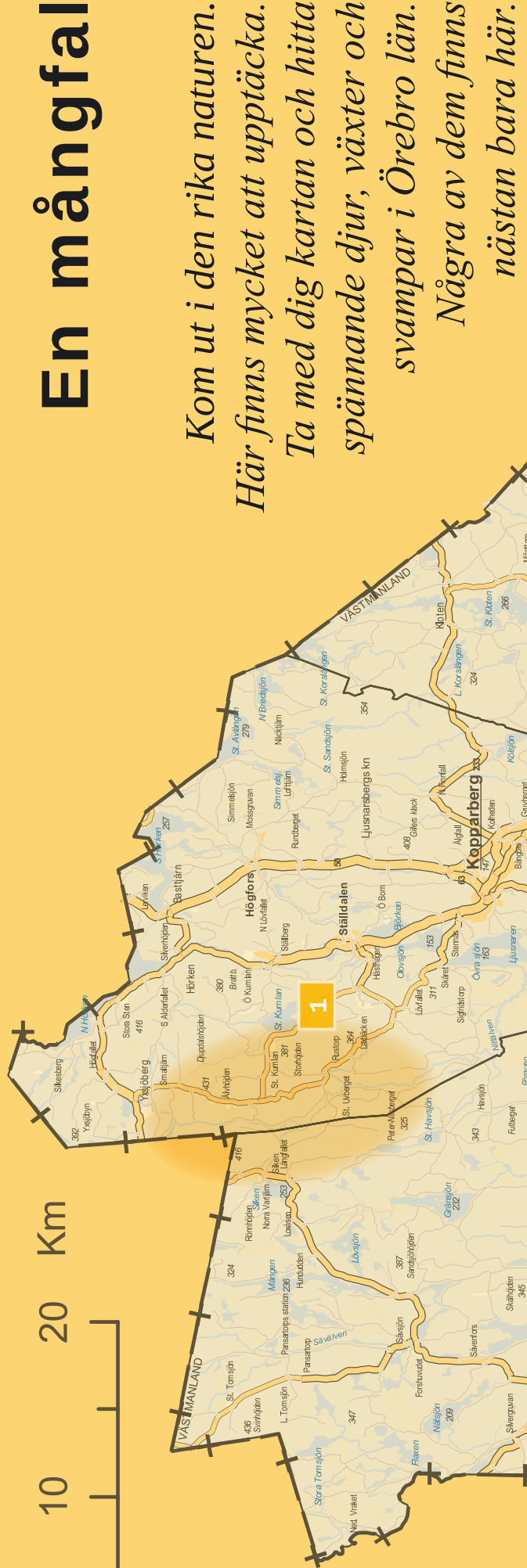


0 5 10 20 Km



En mångfald av naturmiljöer i din närhet

*Kom ut i den rika naturen.
Här finns mycket att upptäcka.
Ta med dig kartan och hitta
spännande djur, växter och
svampar i Örebro län.
Några av dem finns
nästan bara här.*

8

Lövrik skog

NORRBYNSKOG Platser som Norrbyhamnar är mycket ovanliga i dag. Skogen, som till största del består av barrblandskog och asp, har varit orörd sedan slutet av 1900-talet. Många träd är över 100 år gamla. I asparna bygger hackspettar sina bon, som senare används av andra halvbjörda fåglar. Nere på marken ligger döda aspar, så kallade låggr, där det växer lavar, mossor och svampar som alla gynnas av den fuktiga luften från Skedvian. Asp och närligheten till ån gillas också av familjen bäver som gärna faller en asp då och då. Om du önskar lugn och ro, följ den två kilometer långa stigen, men håll koll på markeringarna för det är lätt att gå vilse! Några andra bra tips är att ta med sovlar, myggsutt och gott fik!

✦ X1489430/76600916

9

Flodpärmsussla

SNYVAREBACKEN Sedan medeltiden har det framställts järn i Pershyttan där det rinnande vattnet från Snyvarebacken användes för att driva stora vatten-hjul och pumpar. Kvarn och slåg fick också sin kraft från bäcken och vattenfallet reglerades med hjälp av dammar och kanaler. Trots att de gamla hindren finns kvar i bäcken leker örtingen här. Titta noga i vattnet så kan du få se en av landets mest hotade arter, flodpärmsusslan. Den är helt beroende av örtingen för att kunna utvecklas från larv till färdig mussla.

✦ X1442398/76622555

10

Gammal slätteräng med rik flora

ÄRVITTEÅNGEN Följ med på en tidresa och se hur landskapet såg ut när ängsmark slops med lie eller skära. För Bergslagens arbetande begravna var ängsmarkerna mycket viktiga. Gräset slops på smøren och torkades till bår. Høet blev vinterfoder åt drängjorden som hjälpte till att frakta malin och kol. För att bevara den delvis trädebevuxna ängen så slättras den fortfarande varje år. Men idag slås bara en liten yta med hjälp av lie, den största delen av ängen slås maskinellt med slätterbalk. Skötseln av området, samt mycket kalk och fukt i marken gör att över 230 arter av växter trivs här. Majviva och orkidéer som guckusko och brudspörr blommar rikligt. Under juni månad kan du se den sällsynta vädnatfjärilen flyga i reservatet.

✦ X1444386/76591331

11

Restaurerat skogsbete

NÄSMARKERNA Kanske kan man sammanfatta upplevelsen i Näsmarkerna med hjälp av det lilla, men mycket innehållsrika ordet "rik". Kalkrik, riktkär, orrrik, rik flora, rikt djurliv och riktigt vackert! Naturen är mycket skiftande med talskog, klippbrantar och som kronan på verket, det långsmala riktkärret Råjången. Precis som för i tiden strövar kossor omkring i området och betar marken. Många sällsynta svampar och växter trivs på marken som betas av djur. Djurens kylvor skapar också blottade ytor i jorden där växterna från och svamparnas sporer lättare kan gro. Om du ser en ko med märklåda bora är ett tips att ta fram kameran. Fotuon kor finns nämligen lite mer vilda där i reservatet som ålg, rådjur, grävling, luggorm, spåruggla och den ovanliga buskmušen. I riktkärret Råjången har många träd och buskar tagit bort för att skapa bättre miljöer för växter och djur. I kärrets kalkrika mark trivs ovanliga gräs, mossor och den sällsynta orkidén kärnknipprot. Besök reservatet och få en riktigt fin dag!

✦ X1442067/76590216

12

Ledningsgata med flera hotade arter

HÄSNÄNSLUNGEN På senare tid har man insett att kraftledningsgator till viss del ersätter öppna marker som försvunnit då jord- och skogsbruk förändrats. Många insekter och djur som fört varit beroende av hävade marker har helt enkelt flyttat till ledningsgatorna. Här finns flera hotade arter som vädnatfjäril, hasselsnok och skogsskölka. Genom att röja gatorna på rätt sätt och vid rätt tid kan man gynna dessa växter och djur. Men samtidigt som skötseln av kraftledningsgator är en förutsättning för att skapa bra miljöer innebär den också ett ingrepp i naturen.

✦ X1457603/76586635

13

En fornborg med hasselsnok

ULUVI KLINT Vandrar du i Kilsbergen har du möjlighet att stå på en av Örebro län 34 fornborgar. Det finns flera tecken om varför borgarna byggdes. Kanske användes de som skydd i oroliga tider och för att bevakna området runt omkring. Kanske var det en plats att utöva religiösa seder eller helt enkelt skule borgarna så för stor makt. Utisiken från Uluvi klint är storslagen. En klar dag ser du från Frovits bruk i norr, över slätten och ner mot Kvarn- torpsläng i söder. Själva borgen avgränsas av branta stup och en kallmurad stenmur som är cirka 100 meter lång och cirka fyra meter hög. För att inte borgen ska invaderas av skrynk och andra växter så renas området varje år. Om du mot väder många skulle tröttna på den magnifika utsikten så all formoden skulle tröttna på den torra och soliga miljöerna sluttningen. De trivs oaktat i de torra och soliga miljöerna bland stenar, hållar och i borgens stenvallar. Och har du tur, kan du få se den fridlysta hasselsnoken som övervintrar här.

✦ X1454989/76584174

14

En grön oas nära staden

BULLERDALEN Väst är det fantastiskt direkt från Sian kliva ut i den gröna naturen med vilda djur. Var det stadens buller som gav namn åt Bullerdalen? Nej, även om reservatet ligger stadsnära så är det nog så att namnet kommer från Bullerdalsbacken. Backen har skurit sig genom jorden och skapat området som utgörs av en 10-20 meter djup ravin. Marken i dalen är känslig och nya raviner bildas ständigt. Det innebär att broar då och då måste flyttas eller byggas längs promenadsögen. Stämningen är trolsk med granar, blåbärsris, ombunkar och porlande vatten. Titta ett troll!

✦ X1430670/76580205

15

Närkes största område med idegrän

SKVALBERGET Det är en storslagen och lite märklig tanka på att idegränsen kan ha vuxit här ända sedan inlandsisen drog sig tillbaka för 10 000 år sedan. Här våldas och bevaras idegranarna genom att hålla undan andra träd så att idegranarna får ljus. Området röjs också från ris och sly för att från litare ska kunna gro. Idegränsen, som blommnar i maj, är mycket gilig och fridlyst i Örebro län. I den kalkrika boken trivs också många andra växter och svampar som busken tibast, örten skräkla och den sällsynta släta gräsvampen. Just den här svampen har Sverige ett stort internationellt ansvar att bevara, eftersom den inte växer på så många fler platser än här.

✦ X1452102/76578695

16

En plats för stilhet, tystnad och bombmorkor

MANTORPSKOGEN Behöver du lugn och ro är Mantorpskogen ett bra val. Vill du inte strosa runt helt fritt i den grandminerade skogen så kan du följa två leder och en skogsväg. Bergrunden i området är mycket kalkrik så här finns många växter och svampar. Njut av orkidéer som korbblomster, skogsfu och näsrot och förundras över den ovanliga och fridlysta bombmorklan som ser ut som ett litet chokladrunt klot med sammestent yttre.

✦ X1477430/76581260

17

Hällebräcka och raggtaggsvamp

TASTA Det kanske var tur att man under 1800-talet och en bra bit in på 1900-talet bröt kalk och marmor i området. I alla fall för den större vatten-salamandern. Här finns härliga vattenhål att plaska i och bra platser att bilda salamandarfamilj. Omgivningen känns inspirerande, både för salamandrar och människor. I den kalkrika jorden samsas olika svampar som vioglobbe och raggtaggsvamp med många sorters orkidéer. Områdets största attraktion är kanske ändå den sällsynta orien hällebräcka som bara finns i Sverige och Norge. Länet har ett stort ansvar för just den örten. Hållar har rensats och skogsgen har gallrats och röjs för att den ska trivas och spridas.

✦ X1478230/76580702

18

I brandens och stormens spår

LOVALLA ÅT Besöka Lovfalla är som att komma in i en annan värld. 1997 slog blitzen ner i området och stora delar av talskogen och myren fattade eld. Flera gamla tallar dog men skogen återhämtade sig och nya träd växte upp. Men våren 2007 var det dags igen. En tromb drog genom reservatet och fällde många av de aldusta talarna som klarat sig undan branden. Overallt ligger omkultivåta träd och död ved på marken. Det kan vid en första anblick se lite skrämmande ut, men det är faktiskt riktigt spännande! Den döda veden är nämligen mer levande än när träden levde. I veden finns svampar och insekter som i sin tur lockar till sig visslar och andra djur. Och här står många träd fortfarande kvar där spillriska, dvärbök och spåruggla kan ta en paus, spana efter mat och bygga bo.

✦ X1427767/7658015

19

Vackra träd med historia

LEKIHYTTAN-SVENSHYTAN I området kring Lekhyttan och Svenshyttan finns en lands mest unika trädmiljö med gamla askar och andra ädellevträd. Träden har estetiska och historiska värden och står ofta som prydnad i allier och som vildträd. De finns också kvar i åkerkanter och äldre ängs- och betesmarker. Många av träden är beskurna på ett sätt som var vanligt för i tiden när trädens löv användes som djurfoder. Tack vare den tidigare beskärningen har träden blivit gamla och fått många halgholter där askbäggar, fåglar och fladdermöss beröende av träden som växtplats. För att bevara de gamla träden och förlänga deras livslängd försöker man idag att beskära trädens kronor på liknande sätt som förr. Resultatet gör att träden blir mer lågliga och bättre utsädda för att så småningom ersätta de för att så små hårdna vindar.

✦ X144000/76570221

20

Utter, asp och fladdermöss

SVARTEN I ÖREBRO Svartén slingrar sig fram från källan i Kilsbergen ner till Örebro centrum där den förvandlas till en ståtlig valgrav runt slottet. Den flyter sedan förbi Wadköping och vidare ut mot mynnigen i Hjälmaren. I ån finns fiskar som gädda, abborre, asp och odlad regnbågslox. För att hjälpa aspen och andra bekande fiskar kommer en fiskvall på byggas förbi slussen och slottet så de kan vandra mellan Hjälmaren och Karlslundsdammar i utkanten av stan. Tillhör du släktet naturgillar och tar en promenad i närheten av ån, så kan du ha tur att stå på en hungrig utter. Uttern jagar på natten och fisk står högt upp på menyn. Andra djur som trivs med både morfar och vatten är fladdermöss. Dessa flygande, fladdrande insekts- ätande varelser trivs utmärkt i Karlslundsområdet där ån av länets nio kända arter lever.

✦ X1466337/76572785

21

Ekar med många skalbaggar

SKARSSÖ Här du hört talas om brun guldbagge eller trubbandad lövknäppar? Dessa två skalbaggar är lika ovanliga som sina namn och lever i reservatets gamla iblandiga ekar. Skarsjö är en del av ett ekbaskap i Öster-närke. I Öster-närke finns rester av ett landskap som förr sig helt annorlunda ut. Åkrarna var små och jordbruket bestod till största del av rådricka ångar och betesmarker. Tröttnar du på att leta efter skalbaggar så kan du göra en historisk resa tillbaka till Järnaldern. Ströva och leta fantasin blöda bland forntida lämningar som gravfält med gravhögar och en domarring.

✦ X1487463/76560678

22

Bland stora ekar och större vattensalamandrar

EKLÄSN Det är lätt att bli charmad av den större vattensalamandern. Kanske är det just därför den här får ett eget ägaridsprogram. Livet här består av att branskydd inte längre är beroende av dammar. De viktiga små fiskria vattensalamandrar där den ligger sina ägg och simmar runt som larv har helt enkelt flyttis igen, torkat ut eller växt igen. För att hjälpa salamandern, andra groddjur och vattenlevande insekter skapas nu nya småvatten. Med småvatten menas små dammar och vattensamlingar utan koppling till rinnande vatten. På vissa platser läggs dock ved ut så salamandern lättare kan söka skydd, finna mat och hitta en bra plats för vintern. Ekläsn kan sammanfattas så här: ett område med stor skönhet, större vattensalamandrar och stort ekar! Här finns tillnigen länets näst grövsta ek, Domarbacksen, som är sju meter i omkrets och cirka 500 år gammal. Högstuder, gravfält att människor under åtusen- den lev och arbetat i området.

✦ X1478230/76580702

8

Lövrik skog

NORRBYNSKOG Platser som Norrbyhamnar är mycket ovanliga i dag. Skogen, som till största del består av barrblandskog och asp, har varit orörd sedan slutet av 1900-talet. Många träd är över 100 år gamla. I asparna bygger hackspettar sina bon, som senare används av andra halvbjörda fåglar. Nere på marken ligger döda aspar, så kallade låggr, där det växer lavar, mossor och svampar som alla gynnas av den fuktiga luften från Skedvian. Asp och närligheten till ån gillas också av familjen bäver som gärna faller en asp då och då. Om du önskar lugn och ro, följ den två kilometer långa stigen, men håll koll på markeringarna för det är lätt att gå vilse! Några andra bra tips är att ta med sovlar, myggsutt och gott fik!

✦ X1489430/76600916

9

Flodpärmsussla

SNYVAREBACKEN Sedan medeltiden har det framställts järn i Pershyttan där det rinnande vattnet från Snyvarebacken användes för att driva stora vatten-hjul och pumpar. Kvarn och slåg fick också sin kraft från bäcken och vattenfallet reglerades med hjälp av dammar och kanaler. Trots att de gamla hindren finns kvar i bäcken leker örtingen här. Titta noga i vattnet så kan du få se en av landets mest hotade arter, flodpärmsusslan. Den är helt beroende av örtingen för att kunna utvecklas från larv till färdig mussla.

✦ X1442398/76622555

10

Gammal slätteräng med rik flora

ÄRVITTEÅNGEN Följ med på en tidresa och se hur landskapet såg ut när ängsmark slops med lie eller skära. För Bergslagens arbetande begravna var ängsmarkerna mycket viktiga. Gräset slops på smøren och torkades till bår. Høet blev vinterfoder åt drängjorden som hjälpte till att frakta malin och kol. För att bevara den delvis trädebevuxna ängen så slättras den fortfarande varje år. Men idag slås bara en liten yta med hjälp av lie, den största delen av ängen slås maskinellt med slätterbalk. Skötseln av området, samt mycket kalk och fukt i marken gör att över 230 arter av växter trivs här. Majviva och orkidéer som guckusko och brudspörr blommar rikligt. Under juni månad kan du se den sällsynta vädnatfjärilen flyga i reservatet.

✦ X1444386/76591331

11

Restaurerat skogsbete

NÄSMARKERNA Kanske kan man sammanfatta upplevelsen i Näsmarkerna med hjälp av det lilla, men mycket innehållsrika ordet "rik". Kalkrik, riktkär, orrrik, rik flora, rikt djurliv och riktigt vackert! Naturen är mycket skiftande med talskog, klippbrantar och som kronan på verket, det långsmala riktkärret Råjången. Precis som för i tiden strövar kossor omkring i området och betar marken. Många sällsynta svampar och växter trivs på marken som betas av djur. Djurens kylvor skapar också blottade ytor i jorden där växterna från och svamparnas sporer lättare kan gro. Om du ser en ko med märklåda bora är ett tips att ta fram kameran. Fotuon kor finns nämligen lite mer vilda där i reservatet som ålg, rådjur, grävling, luggorm, spåruggla och den ovanliga buskmušen. I riktkärret Råjången har många träd och buskar tagit bort för att skapa bättre miljöer för växter och djur. I kärrets kalkrika mark trivs ovanliga gräs, mossor och den sällsynta orkidén kärnkippnot. Besök reservatet och få en riktigt fin dag!

✦ X1442067/76590216

12

Ledningsgata med flera hotade arter

HÄSNÄNSLUNGEN På senare tid har man insett att kraftledningsgator till viss del ersätter öppna marker som försvunnit då jord- och skogsbruk förändrats. Många insekter och djur som fört varit beroende av hävade marker har helt enkelt flyttat till ledningsgatorna. Här finns flera hotade arter som vädnatfjäril, hasselsnok och skogsskölka. Genom att röja gatorna på rätt sätt och vid rätt tid kan man gynna dessa växter och djur. Men samtidigt som skötseln av kraftledningsgator är en förutsättning för att skapa bra miljöer innebär den också ett ingrepp i naturen.

✦ X1457603/76586635

13

En fornborg med hasselsnok

ULUVI KLINT Vandrar du i Kilsbergen har du möjlighet att stå på en av Örebro län 34 fornborgar. Det finns flera tecken om varför borgarna byggdes. Kanske användes de som skydd i oroliga tider och för att bevakna området runt omkring. Kanske var det en plats att utöva religiösa seder eller helt enkelt skule borgarna så för stor makt. Utisiken från Uluvi klint är storslagen. En klar dag ser du från Frovits bruk i norr, över slätten och ner mot Kvarn- torpsläng i söder. Själva borgen avgränsas av branta stup och en kallmurad stenmur som är cirka 100 meter lång och cirka fyra meter hög. För att inte borgen ska invaderas av skrynk och andra växter så renas området varje år. Om du mot väder många skulle tröttna på den magnifika utsikten så all formoden skulle tröttna på den torra och soliga miljöerna sluttningen. De trivs oaktat i de torra och soliga miljöerna bland stenar, hållar och i borgens stenvallar. Och har du tur, kan du få se den fridlysta hasselsnoken som övervintrar här.

✦ X1454989/76584174

14

En grön oas nära staden

BULLERDALEN Väst är det fantastiskt direkt från Sian kliva ut i den gröna naturen med vilda djur. Var det stadens buller som gav namn åt Bullerdalen? Nej, även om reservatet ligger stadsnära så är det nog så att namnet kommer från Bullerdalsbacken. Backen har skurit sig genom jorden och skapat området som utgörs av en 10-20 meter djup ravin. Marken i dalen är känslig och nya raviner bildas ständigt. Det innebär att broar då och då måste flyttas eller byggas längs promenadsögen. Stämningen är trolsk med granar, blåbärsris, ombunkar och porlande vatten. Titta ett troll!

✦ X1430670/76580205

15

Närkes största område med idegrän

SKVALBERGET Det är en storslagen och lite märklig tanka på att idegränsen kan ha vuxit här ända sedan inlandsisen drog sig tillbaka för 10 000 år sedan. Här våldas och bevaras idegranarna genom att hålla undan andra träd så att idegranarna får ljus. Området röjs också från ris och sly för att från litare ska kunna gro. Idegränsen, som blommnar i maj, är mycket gilig och fridlyst i Örebro län. I den kalkrika boken trivs också många andra växter och svampar som busken tibast, örten skräkla och den sällsynta släta gräsvampen. Just den här svampen har Sverige ett stort internationellt ansvar att bevara, eftersom den inte växer på så många fler platser än här.

✦ X1452102/76578695

5

Ett riktkär med värdefull flora

LOVÅKÄRRI Du blir lika blå av att plumsa i riktkär som i ett vanligt kär. Skiltleden är, att riktkär är myrar som har tillförts och påverkats av mineralhaltigt vatten. Mineralerna i Lejarkärret kommer från kopparbrytningen som startade i området på 1500-talet. Rester från gruvan ledades direkt ut i naturen. Kalkriket vatten rann ut i kärområdet och gödde marken. Vem kunde tro att vi i dag har gruvdriften att tacka för att den mycket sällsynta kärnkippnoten växer i området. För att vi ska få fortsätta njuta av både kärnkippnot och andra sällsynta växter röjs kärret då och då från vass och sly. Bästa tiden att vandra den kilometerrånga stigen i Lejarkärret är i början av juli då orkiderna står i full blom.

✦ X1458866/76614174

6

En av få platser i Europa där asknatfjäril finns

MUNKHYTTAN Miljön i reservatet är unik med sina solbelysta gläntor, vindskyddande träd, torra strandvallar och öppna fuktiga sankor. En perfekt plats att leva på, i alla fall som fjärrfästingen och kliv in i vardagsrummet hemma hos de sällsynta fjärrlarna asknatfjäril och vädnatfjäril. Plocka upp pastasalladen och njut tillsammans med makaronfjärilsläken... förstå makonfjärilen. Om du vill se fjärrlarna flyga är det bäst att vara här i juni månad. I slutet av juni och till mitten av juli blommar också orkidéer som ångsnycklar och jungfru Marie nycklar till det stora kärret längst i Ustier.

✦ X1462075/76609855

7

Örörd skog och jättespricka

LOKADLEN Skogen i Lokadalen har stått orörd de senaste hundra åren. Många träd är 120-200 år gamla och i en brant släp en gran som är omkring 330 år. När de gamla träderna blir äldre naturliga gläntor där nya träd växer upp. På så sätt förnyar sig skogen och skapar många olika möjligheter för växter och djur. På flera träd växer sällsynta kängslar och på marken där den mullnande döda veden ligger trivs insekter och vedlevande svampar. Fåglar som spilkärta och den tredagga hackspetten njuter av sin tillvaro och blickar ut över den dramatiska naturen i sprickdalen, en lång och smal dalgång skapad genom en spricka i bergrunden.

✦ X1425610/76608606

3

Sandmiljö

STORA HALLEFORSNÄSEN Stora mängder med grus och sand blev kvar efter inlandsisens framfart och avsmältning för ungefär 10 000 år sedan. Innan träd och växter hann slå rot och binda sanden förlades den tvärgående vindar och bildade sandhögar, så kallade dyner. Den stora Halleforsdynen är länets och områdets största sanddyn, hela tio meter hög. På dynen växer talskog och många insekter som kräver öppna sandtyper för att överleva. Titla speciellt efter den sällsynta grånyran och över 100 arter av gudsöcklar. Gröna området töper en stig över förundningen och visste du att din vandring på stigen är en hjälp till att hålla små sandtyper öppna och att gynna växter och insekter. Men naturen är känslig så parkera alltid cykeln och andra fordon utanför. När du kommer till de lite mer fuktiga delarna vid Knuthödmossen finns spänger att gå på. Mossen har ett mycket rikt fågelliv med bland annat smålön, storspov och grönbena. Mossen är också en bra plats att se ålg kliva runt bland hörtorn och tranbär.

✦ 1426442/6630720

4

Väglantsflora

YXE-JÄRNVÄGAS-HULTSÖ Vem kunde tro att många växter blivit beroende av våra vägar? Med förändrade skötselmetoder av jordbrukslandskapet har ibland växter tvingats hitta nya växtplatser. De får helt enkelt vänta sig med ljudet från brummande bilar stället för rånande kor. Precis intill vägnarna finns ofta sand och grus där växterna från kan gro. För att bevara flora är det viktigt att förstå här och när vägnarna ska röjas. Fuktiga väglanter med stor väktighet kräver mer omsorg än väglanter med särskild skötsel som röjningssträckan från Yxe via Järnvägs till Hultsö. Kor du bil så får du tänka på att också hålla ögonen på vägen!

✦ X1470430/76630552

1

Reservat på rad

NITTAVEN Den oreglerade älven är en viktig "blodåder i ett landskap med gamla skogar, vidsträckt myrar och små rester av ängs- och betesmarker. På flera platser längs älven har det bildats naturreservat som ligger nära varandra. Där kan växter och djur fått sprida sig mellan områdena. Nittaven flyter ofröst lugnt fram genom reservaten men ibland överaskar den och kastar sig handlös utför branta sluttningar via dramatiska forsar eller ner i vattenfall. Här och var kan du se spår och rester från tiden då älven användes för timmerflottning. I reservatet Kaljoaxalen kan du bland mycket annat se blåförfad taggsvamp, storfläckig kungsnattsflanda och grenskägglav.

✦ X1470430/76630552

2

Livlig grusgrop

RANSHYTAN Om du tröttnat löpning i en grusgrop tänker du kanske inte på vad det innebär för miljön. Men faktum är att just din löpning påverkar platsen positivt för många växter och djur. När du springer hjälper du till att hålla gropen öppen så att den inte växer igen. Solens strålar kan sedan värma sanden där insekter och fåglar som backsvan bygger sina bon. Många växter som annars har svårt att hitta torra marker utvecklas i sandkärnorna och ger ett bra skydd för insekter och skrälar föda. Om det finns grundvattnet och fukt gynnas mossor och annu fler arter av insekter och fåglar. Men håll tempot så du inte blir omsprungna av en grön sandäggar!

✦ X1470430/76630552

3

Sandmiljö

STORA HALLEFORSNÄSEN Stora mängder med grus och sand blev kvar efter inlandsisens framfart och avsmältning för ungefär 10 000 år sedan. Innan träd och växter hann slå rot och binda sanden förlades den tvärgående vindar och bildade sandhögar, så kallade dyner. Den stora Halleforsdynen är länets och områdets största sanddyn, hela tio meter hög. På dynen växer talskog och många insekter som kräver öppna sandtyper för att överleva. Titla speciellt efter den sällsynta grånyran och över 100 arter av gudsöcklar. Gröna området töper en stig över förundningen och visste du att din vandring på stigen är en hjälp till att hålla små sandtyper öppna och att gynna växter och insekter. Men naturen är känslig så parkera alltid cykeln och andra fordon utanför. När du kommer till de lite mer fuktiga delarna vid Knuthödmossen finns spänger att gå på. Mossen har ett mycket rikt fågelliv med bland annat smålön, storspov och grönbena. Mossen är också en bra plats att se ålg kliva runt bland hörtorn och tranbär.

✦ 1426442/6630720

4

Väglantsflora

YXE-JÄRNVÄGAS-HULTSÖ Vem kunde tro att många växter blivit beroende av våra vägar? Med förändrade skötselmetoder av jordbrukslandskapet har ibland växter tvingats hitta nya växtplatser. De får helt enkelt vänta sig med ljudet från brummande bilar stället för rånande kor. Precis intill vägnarna finns ofta sand och grus där växterna från kan gro. För att bevara flora är det viktigt att förstå här och när vägnarna ska röjas. Fuktiga väglanter med stor väktighet kräver mer omsorg än väglanter med särskild skötsel som röjningssträckan från Yxe via Järnvägs till Hultsö. Kor du bil så får du tänka på att också hålla ögonen på vägen!

✦ X1470430/76630552